

2018-02-08
Ju2018/00991/PO

Justitiedepartementet

Polismyndigheten
Tullverket
Kustbevakningen

Uppdrag till Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen att förstärka bekämpningen av internationella brottsnätverk som begår tillgreppsbrott i Sverige

Regeringens beslut

Sverige behöver bli ett mindre attraktivt mål för internationella brottsnätverk så att mängden organiserade tillgreppsbrott som begås i landet reduceras. Regeringen ger därför Polismyndigheten i uppdrag att öka förmågan att bekämpa organiserad tillgreppsbrottslighet som begås av internationella brottsnätverk. I detta ingår att

- långsiktigt förstärka de polisiära insatserna mot den aktuella brottsligheten och säkerställa att organiserade tillgreppsbrott hanteras och utreds på ett ändamålsenligt sätt, med effektiva metoder och med rätt resurser
- höja förmågan att delta i operativt, internationellt polissamarbete mot organiserad tillgreppsbrottslighet.

Regeringen ger också Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen i uppdrag att utveckla sin samverkan på området. Detta innebär att myndigheterna ska

- analysera hur de, utifrån befogenheterna som respektive myndighet har, kan samordna eller gemensamt vidta åtgärder som försvårar för internationella brottsnätverk att verka i landet
- utvärdera och redovisa effekterna av vidtagna åtgärder

- vid behov ta initiativ till samverkan med ytterligare myndigheter samt med relevanta aktörer från näringslivet.

En delredovisning av hur myndigheterna avser att bedriva arbetet ska lämnas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 8 juni 2018.

Uppdraget ska därutöver delredovisas senast den 25 januari 2019 och slutredovisas senast den 14 februari 2020.

Bakgrund

Inresande brottsnätverk från olika delar av Europa och i viss mån Asien står för en stor del av tillgreppsbrottsligheten i Sverige. Eftersom upplklaringsprocenten för många typer av tillgreppsbrott är låg och få gärningspersoner är identifierade går det inte att ta fram statistik över den faktiska omfattningen av nätverkens brottslighet. Polismyndighetens bedömning är dock att dessa ligor i dagsläget ligger bakom drygt hälften av alla bostadsinbrott. När det gäller stölder av båtmotorer, bildelar och större jordbruksmaskiner uppskattas en klar majoritet begås av internationella brottsnätverk. Även en stor del av de s.k. åldringsbrotten bedöms utföras av utländska ligor. Det finns också nätverk som är specialiserade på stölder i butik.

Nätverken är etablerade i Sverige sedan många år. Kriminaliteten har ökat i omfattning i takt med att nätverken har blivit allt mer professionella och nya nätverk har tillkommit. De styrs från huvudmän i hemländerna där också huvuddelen av stöldgodset och brottsvinsterna hamnar eller transiteras genom. Stöldligornas verksamhet drabbar hela landet och medför såväl otrygghet som stora kostnader. Det finns ett påtagligt behov av att vidta åtgärder för att försvåra för nätverken att bedriva och fördjupa sin organiserade brottslighet i Sverige.

Skälen för regeringens beslut

Svensk polis behöver öka sin förmåga att arbeta uthålligt mot internationella brottsnätverk verksamma inom organiserad tillgreppsbrottslighet. Viktiga insatser har också gjorts inom Polismyndigheten de senaste åren för att förbättra arbetet mot den här typen av brottslighet. Exempelvis infördes under 2016 en nationell och enhetlig modell för brottsamordning, vilket ökar polisens möjligheter att påvisa samband mellan olika brott och identifiera seriebrottslighet. Regeringens bedömning är att arbetet dock behöver utvecklas ytterligare, inte minst när det gäller operativa insatser.

Bland annat kan det vara påkallat med en ökad polisiär närvaro vid gränspassager och andra strategiska platser för att öka upptäcktsrisken vid in- och utresa i Sverige.

Polismyndigheten behöver därutöver bedriva en effektiv förundersökningsverksamhet i syfte att lagföra huvudmännen i nätverken och förverka brottsvinster. Enligt Polismyndighetens bedömning har väl genomförda brottsutredningar en stor brottsförebyggande effekt om de inriktas mot prioriterade individer och nätverk. Att kunna expandera en förundersökning mot fler individer och mot en organisation, ställer krav på samverkan mellan utredning, underrättelse och spaning samt på förmåga till internationell rättslig samverkan. Det är således viktigt att utredningar avseende tillgreppsbrott utförda av internationella brottsnätverk bedrivs på ett ändamålsenligt sätt, med effektiva metoder och med rätt resurser.

Flera länder i Europa är utsatta för kriminalitet från inresande brottsnätverk och grupperingarna rör sig snabbt mellan länderna. De drabbade länderna har mycket att vinna på internationellt polissamarbete såväl med varandra som med polis i nätverkens ursprungsländer. Sverige deltar exempelvis i det så kallade Empact-samarbetet (European multidisciplinary platform against criminal threats), som startade 2011 och har till syfte att inom EU motverka allvarlig organiserad brottslighet. Samarbetet samordnas av Europol och inkluderar bland annat bekämpning av egendomsbrott genomförda av mobila, organiserade stöld- och inbrottsligor. Empact bygger på operativt samarbete där medlemsländerna själva kan välja i vilken utsträckning och i vilka projekt man vill delta. Det är av stor vikt att Polismyndigheten utvecklar Sveriges förmåga att bli en bra samarbetspartner i internationellt, operativt polissamarbete och ökar möjligheterna att dra nytta av det internationella samarbetet på området.

Det finns också anledning att förstärka samarbetet mellan olika myndigheter i Sverige i syfte att försvåra för de internationella brottsnätverken att agera i landet. Polis och åklagare har det direkta brottsbekämpande ansvaret avseende den här brottsligheten. Tullverket och Kustbevakningen bedriver kontrollarbete vid Sveriges gränser och skulle inom ramen för sina befogenheter genom ökad samverkan med Polismyndigheten kunna bidra till att bl.a. öka upptäcktsrisken vid utförelse av stöldgods. Myndighetssamarbetet kring grov och organiserad brottslighet liksom det s.k. punktskatteuppdraget som regeringen gav Tullverket, Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten

och Skatteverket 2015 har visat att det kan få tydligt positiva effekter när myndigheterna samordnat aktiverar sina respektive verktyglådor utifrån ett gemensamt mål. Regeringen bedömer att Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen bör få i uppdrag att analysera hur myndigheterna, utifrån sina respektive befogenheter, kan samordna eller gemensamt vidta åtgärder som försvårar för internationella brottsnätverk att verka i landet. Resultatet av analysen ska sedan ligga till grund för en fortsatt samverkan på området. Myndigheterna ska även utvärdera hur de vidtagna åtgärderna har påverkat det operativa arbetet. Redovisningen ska innehålla information om vilka konkreta åtgärder som har genomförts och en bedömning av resultatet av insatserna.

Även verksamheter vid andra statliga myndigheter och inom näringslivet kan ha betydelse för Sveriges förmåga att förebygga och bekämpa internationella brottsnätverk. Vikten av ett brett, brottsförebyggande arbete lyfts bl.a. fram i regeringens brottsförebyggande program *Tillsammans mot brott* (skr. 2016/17:126). I den mån myndigheterna identifierar samverkansbehov med andra statliga myndigheter eller med aktörer inom näringslivet ska därför också sådana initiativ tas.

På regeringens vägnar

Morgan Johansson

Anna Björnemo

Kopia till

Justitiedepartementet/SSK

Justitiedepartementet/L4

Justitiedepartementet/Å

Justitiedepartementet/KRIM

Finansdepartementet/SKA

Finansdepartementet/BA